KWARTALNIK. LIPIEC 1937. NUMER 3.

GŁOS ZIEMI ŚWIĘTEJ

OD REDAKCJI!

Jak w roku ubiegłym tak i nadal wydawać będziemy nasze pisemko Komisariatu: „Głos Ziemi Świętej“ 4 razy w roku tak jak to ma miejsce w innych krajach. Zatem wychodzić będzie numer „Głosu Ziemi Św.“: pierwszy w styczniu, drugi w kwietniu, trzeci w lipcu, a czwarty w październiku. Drukować będziemy „Głos Ziemi Świętej“ u OO. Franciszkanów w Panewniku koło Katowic. Jak przedtem, tak i nadal będzie pisemko to nasze bezpłatnym upominkiem dla członków Armii Krzyża św., którzy sądzimy, że nie ustaną za to w ofiarach na „Ziemię św.“ i „Grób Chrystusa“. Za wszelkie też ofiary złożone dotychczas na „Ziemię św.“ ze serca składamy „Bóg zapłać“, prosimy o dalszą wydatną pamięć oraz o zjednywanie nowych Czytelników „Głosu“ jak również nowych Członków Armii Krzyża świętego.

O. Anatol Pytlik

Generalny Komisarz Ziemi św. na Polskę — Kraków, ul. Reformacka 4.

Uwaga! Źródłem, z którego czerpiemy wiadomości podawane w naszym pisemku oraz niektóre artykuły, jest miesięcznik Kustodii Ziemi św., wydawany w Jerozolimie „La Terre Sainte“.

MODLITWA KRZYŻOWCA.

Ojcze i wiekuisty Boże nasz! Ofiaruję Ci Najdroższą Krew Jezusa Chrystusa na zadośćuczynienie za moje grzechy, za potrzeby Kościoła Świętego, za potrzeby Ziemi Świętej, za nawrócenie biednych grzeszników i za wybawienie dusz z mąk czyścowych.

(Ma być odmawianą rano, w południe i wieczorem).

Druk wykonany czcionkami drukarni OO. Franciszkanów w Panewniku, p. Katowice 6. Odpowiedzialny redaktor i wydawca O. Anatol Pytlik Zakonu Braci Mniejszych.

Dnia 15-go lipca przypada uroczystość

„Grobu Pańskiego”

Jak w innych latach, tak i w tym roku obchodzić będzie uroczystość tę Generalny Komisariat w Krakowie w następującym porządku:

W czwartek, dnia 15 lipca rano i godzinie 6,00 uroczysta Msza święta, w intencji Czytelników „Głosu“ z przemówieniem Ojca Komisarza.

O godzinie 9,00 uroczysta suma z kazaniem, w intencji Członków Armii Krzyża świętego i błogosławieństwo Najświętszym Sakramentem.

O godzinie 6,00 wieczorem Stacje Drogi Krzyżowej, z błogosławieństwem Najśw. Sakramentu — poczem na Sali, odczyt o Ziemi świętej z przeźroczami.

Na uroczystości te zaprasza P. T. Czytelników „Głosu“ Generalny Komisariat Ziemi świętej.

Ks. Dr. J. Kaczmarczyk.

MĘKA JEZUSA CHRYSTUSA

podług czterech Ewangelii.

Ciąg dalszy.

Panujące ciemności i agonja Jezusa.

Wszyscy synoptycy opowiadają, że od godziny szóstej nastały ciemności w przyrodzie, trwające do godziny dziewiątej. Tylko Mt. i Mk. mówią, że Jezus około godziny dziewiątej zawołał w opuszczeniu ducha i zaraz skonał. Była to podług nowej rachuby godzina trzecia po południu.

Ciemności zatem te (spowodowane zaćmieniem słońca), trwały od godziny 12-ej w południe do godziny 3-ej po południu. Św. Łukasz tak się wyraża tutaj: „I stały się ciemności po wszystkiej ziemi aż do dziewiątej godziny i zaćmiło się słońce“ (23, 45, 46 a). Według św. Łukasza (podług przejętego greckiego tekstu i wulg.) ciemności ogólne uprzedziły zaćmienie słońca. Ciemności te widzą niektórzy egzegeci spowodowane niezwykłem zaćmieniem atmosfery poprzedzającem trzęsienie ziemi. To zaćmienie atmosferyczne miało być tak silne, iż stłumiło blask słońca, które się stało wskutek tego niewidzialnem. Jednak podług najlepszych greckich kodeksów opowiadanie to Łukasza na to wychodzi, że ciemności te wynikły z nadzwyczajnego zaćmienia słońca. Z umieszczonej zresztą przez św. Łukasza uwagi o zaćmieniu słońca po uwadze o panujących ciemnościach, nie wynika koniecznie, żeby te ciemności nie nastąpiły równocześnie z zaćmienie słońca, które jako ich przyczynę podaje św. Łukasz, jako przyrodnik-lekarz, w następnym wierszu po ogólnej poprzedniej uwadze o powstałych ciemnościach, chcąc w ten sposób uzupełnić opowiadania innych synoptyków.

To zaćmienie słońca w czasie zgonu Jezusa nie było zwyczajnym tylko zjawiskiem natury, ponieważ wtedy była pełnia księżyca (t. j. w czasie świąt Wielkanocnych), zatem naturalne i kompletne zaćmienie słońca nie mogło wtedy powstać, które zresztą nie może trwać zbyt długo, t. j. trzy godziny, jak to ewangelja podaje. 1).

---

1) W Aktach Piłata A 11, 2; B 12, 2 (Tisch. l. c. 249. 310) przywodzi Piłat jako dowód niewinności Jezusa fakt cudownego zaćmienia

Niektórzy egzegeci myślą tu o tej niezwykłej ciemności, o której opowiada kronikarz z 2. w. Phlegon, że w 4. roku 202. Olimpjady (785 r. od zb. Rzymu) zapanowało wielkie zaćmienie słońca (w Bitinji) i że o godzinie 6-ej (12-ej w południe nastała noc tak wielka, iż można było widzieć na niebie gwiazdy, a związane z tem trzęsienie ziemi zniszczyło w Nicei wiele domów. Podobnie wyraża się apokr. ewangelja Piotra: Było południe, a ciemności zapadły nad całą Judeą; ludzie chodzili z pochodniami i myśleli, że to noc... znowu potem zabłysło słońce i okazało się, że była godzina dziewiąta (3-cia po południu).

Ciemności te według wyrażenia się ewangelistów miały zapanować nad całą ziemią. Ale wyraz „ziemia" (wszystka) znaczy często w Piśmie św. tyle, co kraj żydowski (ha-ares w Talmudzie), Palestyna albo Judea, i tutaj w tem znaczeniu należy brać ten wyraz.

Nadzwyczajne zjawiska w przyrodzie tłumaczyli sobie już starożytni wzajemnem jakiemś a niewytłumaczonem oddziaływaniem na siebie przyrody i ludzkości w tym sensie, że zbrodnie i nieszczęścia tej ostatniej, jakby duszy świata widzialnego, muszą się wyładować poruszeniami różnemi i wstrząśnieniami natury. Cóż tedy dziwnego, że Bóg naturze całej zadrżeć kazał na widok tego, co się działo na Kalwarji osłoniętej grubą powłoką nocy, która była symbolem owej strasznej nocy i przyćmienia duszy tych, którzy swego Mesjasza-Króla, Światłość świata, do krzyża przybili, zamroczeni nocą zaślepienia i grzechu, przestając być ludem światłości i Bożego wybrania. 1).

Czwarte słowo. Ale ciemności te były też zwiastunem nadchodzących ciemności, zalegających duszę konającego Jezusa, pozbawionej wszelkiego światło pociechy i opuszczonej, przed którą zasłonił się Bóg — a świadomej wszystkich męczarni swego ciała. Ta męka duszy Jezusa była Dlań większą od wszelkich mąk ciała. — Wisiał na krzyżu sam sobie pozostawiony, bezradny, opuszczo-

---

słońca i rozdarcia się zasłony w świątyni. Na wywody Żydów, że ciemność ta jest zwykłą eklipsą słońca, odpwiada Piłat: Jak to? Wczoraj dopiero zabijaliście Paschę, 14 dnia miesiąca i mówicie, że powstała eklipsa słońca?

1) Światło w Piśmie św. jest symbolem Chrystusa, Jego nauki i Zbawienia (Jan, I, 9; 8, 12; Mt. 4, 16; Łuk. 1, 78); ciemność zaś jest symbolem grzechu, smutku, nieszczęścia i kary Bożej (Izaj. 8, 22; Job. 18, 5; Joel 2, 2).

ny, wyczerpany ze wszystkich sił ciała i ducha. Było to ostatnie uderzenie mieczem, jakie sprawiedliwość Nieba i złość wymierzyła w Ofiarę skazaną na zabicie za grzechy świata. — W tej niewysłowionej ciężkości i ogołoceniu ducha, spotęgowanem strasznemi mękami krzyża, zawołał Jezus głosem wielkim: „Boże mój, Boże mój, czemuś mnie opuścił?!“ (Mt. 27, 46; Mk. 15, 34). Chrystus zawołał tu słowami Psalmu (21, 2). Była to godzina dziewiąta (trzecia po południu).

Męki krzyża, podług fizjologów, należą do najcięższych; za takie uważali je sami Rzymianie. Już samo siedzenie na twardem, wąskiem kawałku drzewa sprawiało ukrzyżowanym niewymowne boleści, które im dłuższe, tem sroższe się stawały, ponieważ nie mogli doznawać żadnej ulgi przez najmniejszą zmianę w swej przymusowej pozycji. Ukrzyżowany siedział bez przerwy nietylko całe godziny, ale nieraz całe dnie na swem torturowem krześle (equuleus), na którem tylko kość pacierzowa podtrzymywała cały ciężar ciała. Powrozy, któremi był przywiązany do krzyża, wpijały się w miękkie ciało, tamując obieg krwi, powodując nabrzmienia i bolesne zapalenia, a także nacisk krwi do głowy, te samem ból głowy i niepokój; nienaturalne, nadto przymusowe położenie ciała, przebite gwoździmi ręce, wyprężenie ramion i nogi w miejscach, gdzie tyle nerwów się schodzi, — wszystko to powodowało niepojęte cierpienia. Szczególną mękę sprawiały gwoździe wypruwające rany, które się powiększały pod wpływem ciężaru ciała, zatrzymując się na ścięgnach rąk i nóg. Bolesne rany na całem także ciele wskutek biczowania, przechodzące w stan zapalenia, musiały przy najmniejszem poruszeniu sprawiać ból niesłychany, stając się żerem tak licznych na Wschodzie i złośliwych owadów, które na nich osiadały. Do tego dołączała się męka p r a g n i e n i a, które przez utratę krwi i wyparowanie na wolnem powietrzu, pod prażącem słońcem się zwiększające, żadną kroplą wody nie było uśmierzane. — Śmierć ukrzyżowanych była zazwyczaj bardzo powolna i ciężka; żaden bowiem organ nie był bezpośrednio uszkodzony (zniszczony), dlatego ukrzyżowani często aż do trzeciego dnia żyli. Czasem dla większej męki ukrzyżowanego zapalano ogień pod krzyżem.

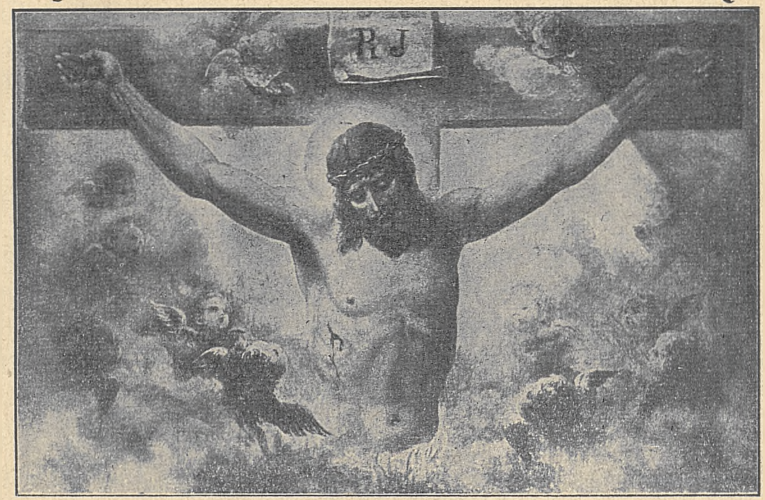
Nic dziwnego, że Jezus chcąc dać wyraz tej strasznej męce ukrzyżowania ciała i duszy, wypowiedział tę skargę. Słowa jej przytaczają ewangeliści w języku, w jakim były wypowiedziane, t. j. po aramejsku, 1) przez cześć dla Tego, co je wyrzekł, dla

---

1) Słowa te, które podług Mateusza brzmią: Eli, Eli, lamma sabacthani należą do sposobu mowy ludu judejskiego, a nie są ani czysto hebrajskiego, ani syryjskiego pochodzenia. W formie hebrajskiej

głębokiego również wrażenia, jakie wywarły na obecnych, i powagi chwili.

Głos Jezusa był wielkim, jak zauważają ewangeliści, tak jak wielkiem też było Jego opuszczenie i boleść, a zarazem jak wielką była sprawa, dla której konał na krzyżu. Słowa Jezusa

skarżącego się na opuszczenie Go przez Boga, nie są to słowa rozpaczy, albowiem Boga nazywa swoim Bogiem, a zaraz potem w zgonie poleca Mu ducha swego, jako swojemu Ojcu. Opuszczenie Jezusa przez Boga nie było również żadnem oddzieleniem się w Jezusie od Jego ludzkiej natury drugiej Osoby Boskiej (Logosu); zjednoczenie bowiem drugiej Boskiej Osoby z ludzką naturą w Jezusie było i pozostało nierozerwalnem; w przeciwnym bowiem razie nie Bóg, ale tylko człowiek umierałby na krzyżu, nie dokonawszy naszego zbawienia. — Opuszczenie to nie było także żadnem pozbawieniem Jezusa łaski Bożej; pełnia łask, jak zawsze, tak i na krzyżu w Nim była i ujawniła się w tej sile ducha i poddaniu się woli Ojca Niebieskiego, z jakiem wszystkie swe męki ponosił. Nie polegało również na tem, żeby dusza Chrystusa utraciła na jakiś czas widzenie Boga. Chrystus skarżył się tylko, że Bóg Jego ludzką naturę pozostawia bez

---

brzmiałyby: eli, eli, lamma 'azabtani. (U Marka zaś zachowana jest forma aram. Eloi). Prawdopodobnie Jezus stosował się raczej do formy hebrajskiej (Eli) powtarzając słowa Ps. 22, 2, co się też potwierdza podchwyceniem tego wyrażenia przez Żydów, jakoby wołał Eljasza.

najmniejszej pociechy, wydając ją na najstraszniejsze boleści ducha i ciała, pośród których nie doznawał Jezus żadnej pociechy i ze strony swego Bóstwa, co pochodziło z Boskiego zrządzenia, aby wcielony Syn Boży doznał ostatecznego wyniszczenia się i jak największe wycierpiał boleści w całej swej ludzkiej naturze, bez żadnej ulgi, bez pociechy, jaka nieraz towarzyszyła w mękach różnym świętym męczennikom, gdy np. jak św. Szczepan — widzieli „Niebiosa otwarte". Zaznacza się tu również i ta myśl, że Jezus, choć bez winy, z powodu grzechów naszych cierpi, że wina grzechów ludzi, która zaciężyła na Jego najświętszem człowieczeństwie, była przyczyną Jego męki i tego zatrwożenia i uciśnienia ducha, któremu On daje naturalny wyraz w tem swojem bolesnem, a głośnem westchnieniu.... Wielkim głosem opowiedzieć chciał całemu światu boleść swą, abyśmy dobrze słyszeli, ile Go kosztowała ta Ofiara, jaką składa za nas Ojcu swemu na krzyżu i abyśmy się dowiedzieli, jak nas bardzo umiłował Bóg, skoro Syna swego najmilszego na tak okrutną, pozbawioną wszelkiej pociechy mękę i śmierć za nas wydał.

Słowa te Jezusa („Eli") dały okazję znajdującym się obok krzyża wrogom Jego do fałszywej, a złośliwej interpretacji, jakoby Jezus wołał tu na pomoc Eljasza, podług wyobrażeń ludu patrona śmierci i oddźwiernego Nieba. Szło im o zaznaczenie słabości i bezradności Tego, który niedawno temu ogłaszał się Mesjaszem i Bogiem i który dopiero co obiecywał łotrowi Raj, a teraz sam wzywa daremnie na pomoc Eljasza. — Inni znów tu stojący, zwłaszcza z pośród galilejskiego ludu, zdziwieni tą wielką i pełną majestatu walką śmiertelną Zbawiciela i przerażeni towarzyszącemi jej niezwykłemi zjawiskami w przyrodzie — w trwożliwem napięciu ducha oczekiwali, czy też Jezus — jeśli jest naprawdę Mesjaszem — nie ześle przypadkiem Eljasza, jako poprzednika swego, celem ukarania swych wrogów...1)

Piąte słowo: Św. Jan po uwadze, że Jezus „wiedząc, iż się już wszystko wykonało Pismo, rzekł: „Pragnę" (19, 28). Jezus widzi na dokonaniu swą mesjańską działalność. — Uwaga Jana tłumaczy, dlaczego Jezus tak zawołał: „Pragnę"; szło bowiem

---

1) Żydzi podług pojmowania Mal. 4, 5 oczekiwali ukazania się Eljasza w ciele już przed pierwszem przyjściem Mesjasza, podczas gdy należało je odnosić dopiero do drugiego Jego przyjścia (Mt. 11, 14).

o to, aby i ten szczegół Jego męki, proroczo zapowiedziany się spełnił: „A w pragnieniu mojem napawali mnie octem“ (Psalm 68, 22).

Jezus na krzyżu pragnął. Do najstraszniejszych momentów męki ukrzyżowanych należało nieopisane pragnienie. [1]) Nic też dziwnego, że Jezus chcąc dać wyraz i tej strasznej na krzyżu męce pragnienia, wypowiedział to słowo. Trawiony niesłychaną gorączką, jaką sprawiały boleści krzyża, pragnął na ciele, ale pragnął i na duszy, t. j. naszego zbawienia, zbawienia wszystkich ludzi, tak drogo Przezeń odkupionych.

Jeden zatem ze stojących obok żołnierzy [2]) wziął zamaczaną w occie gąbkę i zbliżył ją na łodydze hyzopu do ust Jezusa. [3]) Podług Mt. 27, 49 wołali tam obecni, a podług Mk. 15, 36 ten sam żołnierz, który podawał ocet: „Patrzmy, czy przyjdzie Eljasz, aby Go wybawił!“ — Słowa tego żołnierza zawierają pewne szyderstwo, jakby chciał powiedzieć: Dam mu trochę napoju na wzmocnienie, aby równocześnie dać czas Eljaszowi, by mógł przyjść na jego ratunek. Jezus, który przedtem odrzucił odurzający napój, teraz skosztował tego napoju wzmacniającego, aby do końca wycierpieć świadomie ostatnie chwile męki i by się i ten szczegół proroczo przepowiedziany na Nim spełnił. [4])

---

1) W jednym arabskim rękopisie (por. Kosegarten, Chrestem. Arab. Lips. 1828, 62) znajduje się opowiadanie o ukrzyżowanym mameluku, który za zamordowanie swego pana został ukrzyżowanym nad brzegami rzeki Barada pod zamkiem Damaszku (1248 po Chr.). Był to atleta, który za młodu zabił lwa. Ten olbrzymi niewolnik poddał się bez szemrania tej karze i żadnym znakiem nie objawiał swoich męczarni, tylko potrząsał nogami na krzyżu, aż polżały gwoździe w nogach. „Nie wyrzekł słowa skargi“ — mówi rękopis — „ale tylko spoglądał wokoło siebie na lud w prawą i lewą stronę i błagał o wodę, — której mu jednak nie podano — i skarżył się na pragnienie przez cały dzień“. (por. Schegg, Pilgerreise I, 139).

2) Wyrażenie (Mt. Mk.) „jeden z nich“ (stojących tam) odnosi się przedewszystkiem do stojących w bliskości krzyża, do których w pierwszej linji należeli żołnierze straż trzymający. Por. Jan 19, 29 — 19, 23 n.

3) Ocet ten (acetum) był to może napój rzymski składający się z octu winnego, wody i jaj, którym się raczyli rzymscy żołnierze (Plin. 27, 4, 12). Niektórzy biorą ten ocet w dosłownem znaczeniu, który kaci podawali ukrzyżowanym dla ich orzeźwienia, aby zbyt prędko nie umierali, lecz dłużej się męczyli (por. Baronius ann. Christi 34 n., 126); Friedlieb, Archäol. 160. Hyzop był to krzew, który zarastał mury i skaliste miejsca Palestyny, prawdopodobnie t. zw. Origanum Maru L., wysoki 3 — 4 stóp (por. Fonck, Streifzüge durch die biblische Flora 109).

4) Tak pragnienie Mesjasza jak i Jego nasycenie octem było przepowiedziane (por. Ps. 21, 16; 68, 22).

Szóste słowo: „Wykonało się". Słowo to wypowiedział Jezus tuż po skosztowaniu napoju (Jan 19, 30). Było to jakby obwieszczenie dzieła zwycięstwa Przezeń dokonanego. Wypił kielich do ostatka, wszystko wycierpiał, zwyciężył ból ciała i duszy w poddaniu się woli Ojca Niebieskiego. Spełnił zadanie życia swego, które Mu Ojciec zlecił. Wszystko spełniło się, co na Nim spełnić się miało podług proroctw Pisma świętego. Czyni przed zgonem ostateczny przegląd całego swego żywota i swego posłannictwa i zanim odda ducha swego Ojcu, stwierdza wobec Niego, iż „wsławił Go na ziemi i wykonał sprawę, jaką Mu tenże Ojciec zlecił" (Jan 17, 4).

Siódme słowo i śmierć Jezusa. Wszyscy synoptycy zaznaczają, iż Jezus przed zgonem zawołał głosem wielkim; św. Łukasz zaś podaje treść tego zawołania: „Ojcze, w ręce Twoje polecam ducha mego" (23, 46). Jezus mówi w tem ostatniem słowie: „Ojcze". Było to ostatnie wyznanie Jego Bóstwa. Wyznawał się całe życie swe Synem Bożym, potwierdzając to o sobie świadectwo cudami — wyznał się Nim i w chwili śmierci. Nazywa tu już Boga swoim Ojcem, aby zaznaczyć poraz ostatni najdoskonalsze poddanie swojej woli pod wolę Ojca i wykazać, że stał się posłuszny aż do śmierci, a śmierci krzyżowej (Filip.). Już nie woła Boże, ale Ojcze, które to odezwanie się świadczy o Jego najczulszej miłości i najsilniejszej ufności do tego Ojca Niebieskiego. Po dokonaniu krwawej męki swej, po wypiciu do dna kielicha boleści, widzi już w jasności duszy swej świetlane Oblicze Ojca swego, które się ku Niemu, jako najmilszemu Synowi nachyla i dlatego z synowską miłością i ufnością oddaje Jezus temu Ojcu duszę swoją. O duszy swej myśli jako jedynym skarbie, jakim może w tej chwili rozporządzać. Ziemskich dóbr nie posiadał; szaty Jego rozdzielili kaci między siebie. Swą Matkę najdroższą oddał Janowi w opiekę. Co do pogrzebu swego nie dał żadnych dyspozycyj — niech się tem zajmą inni. Ale duszę swoją poleca teraz Ojcu.

Jezus umierający zawołał głosem wielkim. Niesłychane to, żeby umierający przemówił silnym głosem, ale Chrystus chciał, jak mówi św. Augustyn (Sermo. 218 c. 12. ML. 38 c. 1087) zaznaczyć, że nie ze słabości, ale z mocy umiera... Wielką słabością jest (św. Bernard, Serm. de Pass. Domini n. 4. ML. 183, 265 A) śmierć, ale taka śmierć jest niepojętą mocą. Jak zatem

to ostatnie słowo jest wyznaniem Jego Bóstwa, tak to głośne wołanie ostatnim cudem dla tegoż stwierdzenia, przez pogańskiego setnika nawet uznanem. — Dalej objawił Chrystus przez to silne zawołanie całą *naturalną boleść*, jaką dusza doznaje, gdy musi swe ciało opuścić. A to ciało Jezusa było dla duszy świętej najlepszym, najwierniejszym towarzyszem, z którym w smutku i radości była ciągle przez 33 lat złączona, a przedewszystkim w ostatnich chwilach w krwawem dziele Odkupienia. — Przez ten silny głos Jezus objawił inną jeszcze *boleść*, jakby boleść rodzącej matki. Jego śmierć była *naszem drugiem*, duchowem narodzeniem na żywot łaski, żywot wyższy nad wszelki żywot doczesny. Co w tej chwili ucierpiał Zbawiciel, o tem musiał cały świat się dowiedzieć. — Wreszcie zawołał Jezus głosem wielkim, aby (jak mówią niektórzy egzegeci) ośmielić śmierć, by się Doń zbliżyła. Umierał bowiem nie pierwszy Adam, z powodu grzechu, ale Ten, który jest źródłem życia, Baranek bez skazy, Święty i sam źródło świętości i życia — do Niego śmierć nie miała żadnych praw. Jeśli zatem umiera, to tylko dobrowolnie umiera, bo chce umrzeć za nas i dla nas, zgodnie z tem, co sam mówił o sobie: „Nikt jej (duszy, życia) nie bierze ode mnie, ale ja kładę ją *sam za siebie* i mam moc położyć ją, a mam moc znowu wziąć ją...“ (Jan 10, 18). To samo wyraża uwaga ewangelji (Jan 19, 30), iż Jezus wprzód schylił głowę, a potem dopiero skonał.

Synowie Św. Franciszka Bracia Mniejsi w Ziemi Św.

(Ciąg dalszy).

HISTORIA DYPLOMATYCZNA

Kustodii Braci Mniejszych, Zak. św. Franciszka w Ziemi świętej.

Kalikst III. B. „Salus Romani Pontificis“ 14 lutego 1453 i B. „Apostolicae Sedis“ 10 stycznia 1455 nadające pewne ułatwienia Kustodii.

B. „Et si ex debito“ z tej samej daty, według której Bracia Mniejsi mogą utrzymywać i budować nowe siedziby, oraz zezwolenie Kustodii na wysyłanie Braci kwestarzy do Europy.

B. „Cum itaque“ z 10 lutego i 10 stycznia 1455, cytowana, lecz nie przepisana w zbiorze Bul Ziemi świętej.

B. „Illius cujus in pace“ z 2 lutego z tego samego roku o pogodzenie stosunków klasztornych z przepisami zakonnymi.

B. „Licet pro nostra“ z 14 maja 1455 zezwalająca Braciom Mniejszym na wybudowanie klasztoru na górze Synai.

B. „Cum te super“ z 19 grudnia 1455, nadająca przywileje Kustodii i Kustoszowi.

B. „Devotionis vestrae“ z 2 kwietnia 1457, ta bulla daje prawo Braciom Mniejszym spowiadania się u obcego duchownego, zaś Kustoszowi prawo udzielania zezwoleń na spowiadanie dla księży-pielgrzymów na Wschodzie i odprawianie nabożeństw od północy do świtu.

Sykstus IV B. „Suscepti cura“ z 12 lutego 1475, nakazująca Przełożonemu Obserwancji we Włoszech wysłanie jednego ze swych zakonników w charakterze Nuncjusza apostolskiego do Maronitów z szerokimi uprawnieniami.

B. „Missuri“ z 5 października 1475, zezwalająca zwierzchnikowi Obserwancji wysłanie kilku zakonników w celu nauczania Maronitów.

Aleksander VI B. „Cum sicut accepimus“ z 13 sierpnia 1496, zezwalająca na sprowadzanie do krajów niewiernych, drzewa i żelaza, w ilości im potrzebnej.

Klemens VII: Bulla przyznająca Ojcom Ziemi świętej na nadanie generalnych Komisarzy Kurii 1 października 1525 oraz zatwierdzenie wszystkich przywilei uprzednio nadanych.

Pius IV. B. „Divina disponente clementia“ z 7 lipca 1561, przeniesienie odpustów w Wieczernika na kościół Grobu świętego.

Grzegorz XIII. B. „Cum sicut“ z 8 marca 1585, przyznanie Braciom Mniejszym w Jerozolimie jednego kościoła i jednego klasztoru w Konstantynopolu.

Sykstus V. B. „Piis fidelium votis“ z 9 kwietnia 1588, potwierdzenie dawnych przywilejów i nadanie nowych odpustów.

B. „Votis ex quibus“ z 19 kwietnia tego samego roku, potwierdzenie dawnych przywilejów i nadanie nowych odpustów.

Grzegorz XV. B. „Alias a felicis“ z 13 listopada 1622, potwierdzenie bull Sykstusa V, Pawła V, zabraniająca pod karą ekskomuniki sprzeniewierzenia jałmużn przeznaczonych dla Misyj franciszkańskich w Ziemi świętej.

Urban VIII. B. „Ut dilecti Filii“ z 21 kwietnia 1632, uwalniająca Kustosza od reguły zabraniającej mu używania pieniędzy i uprawomocnienie go do posługiwania się nimi.

B. „Alias a felicis“ z 17 czerwca 1644, rzucenie ekskomuniki na wszystkich, którzy wstrzymują lub defraudują jałmużny przeznaczone dla Braci Mniejszych w Ziemi świętej i nakazująca

wszystkim prałatom kościelnym urządzenie 3 razy do roku kwesty na rzecz Ziemi świętej.

Innocenty X. B. „Salvatoris et Domini“ z 19 września 1643, bulla podobna do poprzedniej.

B. „Cum sicut dilecti“ z 23 września 1655, zezwalająca Komisarzom Ziemi świętej na pilnowanie klucza od kasy zawierającej jałmużny złożonej w ręce syndyka.

Aleksander VII. B. „Piis Christi fidelium“ z 3 sierpnia 1655, potwierdzająca wszystkie przywileje poprzedników nadanych Kustoszowi, Zakonnikom i Sanktuariom.

Klemens X. B. „Cum sicut dilectus“ z 7 lipca 1670, zezwalająca Braciom Mnejszym na praktykowanie medycyny.

Innocenty XI. B. „Ad Augendam“ z 30 września 1681, nadaje nowy odpust zwiedzającym Ziemię świętą a zwłaszcza Grób święty.

B. „Piis Christi fidelium votis“ z 22 czerwca 1684, ponowienie bulli Aleksandra VII z 3 sierpnia 1655.

B. „Exponi nobis“ z 30 kwietnia 1686, umacniająca Obserwantów w obowiązkach pilnowania miejsc świętych.

Aleksander VIII. B. „Ex injuncto nobis“ z 10 listopada 1690, potwierdzenie bulli: „Alias“ Urbana VIII.

B. „Alias emanavit“ z 1690, nakazująca kwesty roczne we wszystkich diecezjach.

Innocenty XII. B. „Alias a felicis“ z 5 grudnia 1696, dająca zakonnikom w Ziemi świętej takie same przywileje jak innym Zakonnikom.

Innocenty XIII. B. „Piis Christi fidelium“ z 6 czerwca 1721, powtórzenie dawnych przywilejów.

B. „Cum ad infrascriptam“ z 13 czerwca 1721, zezwalająca Kustoszowi nadal udzielać sakramentu bierzmowania.

B. „Salvatoris et Domini“ z 12 listopada 1721, potwierdzenie Bulli Urbana VIII.

Benedykt XIII. B. „Loca sancta“ z marca 1727, potwierdzenie wszystkich poprzednich Bull w odniesieniu do Braci Mniejszych i Miejsc świętych.

B. „Salvatoris“ z 27 listopada 1721, powtórzenie Bulli „Alias“ Urbana VIII, nakazująca prałatom, biskupom i naczelnikom zakonów, urządzanie w podległych im kościołach, dwóch

składek — jednej w Adwencie, drugiej w Wielkim Poście na Ziemię świętą — i nakazująca biskupom sporządzanie sprawozdań z wyników takiej kwesty.

Klemens XII. B. „Salvatoris“ z 12 września 1731, potwierdzenie Bulli „Alias“ Urbana VIII, pozatem powiadomienie wiernych przez prałatów i kaznadziejów dwa razy do roku o stanie świętych Miejsc.

B. „Exponi nobis“ z 13 lutego 1734, zezwolenie Generalnemu Zwierzchnikowi Zakonu na wybór kilku zakonników, mających chodzić po kweście na cele Ziemi świętej.

Benedykt XIV. B. „Emanarunt“ z 20 sierpnia 1743, potwierdzenie Bulli Urbana VIII „Alias“ i „Salvatoris“ Benedykta XIII.

B. „Cum ad infrascriptum“ z 9 stycznia 1740, zezwalająca ponownie Kustoszowi na udzielanie Sakramentu bierzmowania.

B. „In supremo“ z 7 stycznia 1746, ogłoszenie publiczne statutów zebranych przez Ojca Rafała de Lugagnano o rządzeniu Kustodią.

B. „Exponi nobis“ z 7 lutego 1746, zmodernizowanie kilka punktów poprzedniej Bulli.

Klemens XIII. B. „Dilectus filius“ z 4 sierpnia 1759, pochwały udzielone Maryi Teresie za względy i pomoc przeciwko prześladowaniu Greków. Również Bulla „De esse non patimur“ Klemensa XI z 11 lipca 1730, wydana księciu Virmont, ambasadorowi Niemiec w Konstantynopolu, który wydał korzystny przywilej dla Zakonu Braci Mniejszych.

B. „Salvatoris“ z 9 maja 1761, rozkazuje Patriarchom, arcybiskupom i wszystkim naczelnikom Zakonów, Kongregacyj lub Instytutów religijnych, informowanie dwa razy w roku wiernych, o potrzebach Miejsc świętych, urządzać kwesty celem wspomagania Kustodii i informowanie o rezultatach wykonywania Bull wydanych w tym duchu przez Urbana VIII, Innocentego X, Klemensa V, Innocentego XI, Aleksandra VIII, Innocentego XII, Klemensa XI, Innocentego XIII, Benedykta XIII, Klemensa XII i Benedykta XIV.

B. „Religionis zelus“ z 15 września 1762, znowu potwierdzenie prawa na mocy którego Kustosz udzielać może Sakramentu bierzmowania.

Klemens XIV. B. „Salvatoris et Domini“ z 12 lipca 1779, potwierdzenie Bulli „Alias“ Urbana VIII.

Pius VI. B. „Inter caetera“ z 31 lipca 1779, sprawa jałmużny i kwest na cele Ziemi świętej.

B. „Iterum ad vos“ z 20 października 1783, mianowanie Wizytatorem apostolskim Maronitów, dawnego Misjonarza Ziemi świętej wyświęconego na biskupa celem zaprowadzenia spokoju wśród kleru.

B. „Inter multiplices“ z 27 listopada 1787, Bulla bardzo ważna, zawierająca zmiany w systemie administracyjnym Kustodii Ziemi świętej.

Grzegorz XIV. B. „In supremo episcopatus“ z 23 marca 1814, określająca zakres sądownictwa w odniesieniu do Wikarych Apostolskich i Kustosza, nakazująca Kustodii utrzymanie stale w Jerozolimie 12 penitencjariuszy, roszczenie świadczeń w Kustodii na lat sześć, wreszcie wykonywanie Bulli „In Supremo“ Benedykta XIV.

Pius IX. Bulla wprowadzająca z powrotem patriarchat łaciński.

B. „Romani Pontifices“ z 18 sierpnia 1846, powtórzenie Bulli „In supremo“ Benedykta XIV i Grzegorza XVI o zakładaniu szkół powszechnych.

Leon XIII. B. „Salvatoris“ z 26 grudnia 1897, zatwierdzająca na nowo kwestę w Wielki Piątek na Sanktuaria.

B. „Haud ita pridem“ z 20 lutego 1891, pochwala administracji jałmużnianej na cele Ziemi świętej

P. Leo Patrem.

„ŻYWOT PANA JEZUSA“.

Wyszła niedawno z druku książka „Żywot Pana Jezusa“, ilustrowany, tłumaczenia O. Aurelego Borkowskiego, jest do nabycia w Komisariacie Ziemi świętej.

Nowy Kustosz Ziemi świętej, O. Albert Gori.

NOWY KUSTOSZ ZIEMI ŚW.

Najprzewielebniejszy Generał Zakonu Braci Mniejszych, O. Leonard M. Bello, wraz z Definitorium Generalnym odbytym w dniu 22 kwietnia b. r. dokonał wyboru nowego Kustosza Ziemi świętej, którym jest O. Albert Gori, długoletni dyrektor Kolegium w Aleppo w Syrii. Dnia 9 marca b. r. Święta Kongregacja Propagandy Wiary św., wybór ten zatwierdziła, a dnia 8 kwietnia b. r. objął nowy Kustosz urzędowanie. Nowy Kustosz jest powszechnie cenionym z powodu wielkich zalet swoich i robi nadzieję, że będzie godnym następcą powszechnie cenionego swego poprzednika O. Nazzareno Jacopozzi. Nowy Kustosz urodził się we Włoszech St. Pierre Agliana, w prowincji toskańskiej 9 lutego 1889 roku, do Zakonu wstąpił 26 września 1907, a w roku 1911 wyświęcony został na kapłana i przydzielony na lat kilka do Kustodii Ziemi świętej. Po odbyciu obowiązkowej służby przy Bożym Grobie, został przeznaczony na stanowisko wielce odpowiedzialne, dyrektora wielkiego Kolegium w Aleppo. Nowy Ojciec Kustosz jest 151 już Zarządcą Misji Braci Mniejszych w Ziemi świętej, zapoczątkowanej przez samego świętego Franciszka. „Szczęść Boże“, na tej odpowiedzialnej a zaszczytnej w Zakonie placówce, Ojcu Kustoszowi życzy Redakcja.

Kolegium w Aleppo, gdzie obecny O. Kustosz Ziemi świętej był przez kilka lat Dyrektorem.

„KOŚCIÓŁ MOJŻESZA"

Starożytne ruiny na wzgórzu Nebo.

O. Sylwester Saller, O. F. M.
Dyrektor wyprawy.

W roku 1932 Kustodia Ziemi świętej zakupiła cztery czy pięć akrów ziemi na szczycie Siaghah, pospolicie zwanym górą Nebo w Zajordaniu. Nowy ten nabytek, zawiera najznakomitsze na całą okolicę pamiątki starożytności. Systematyczne odkopywanie tych ruin przez uczonych z Kustodii Ziemi świętej i z Franciszkańskiego Instytutu Biblijnego przy klasztorze Biczowania w Jerozolimie trwało od roku 1933 do 1935.

Jak już opisywaliśmy, w pierwszym roku odkryto ogromną bazylikę, trzy kaplice i podwórze po zachodniej stronie bazyliki. Napis znaleziony w kaplicy na południowo-wschodniej stronie bazyliki głosi, że kaplica ta, która służyła za chrzcielnicę, ukończona została w roku 597 ery chrześcijańskiej. Kaplica Theotokos (Bogarodzicy) na południowo-zachodniej stronie bazyliki ukończona była kilka lat później. Budowę obu kaplic rozpoczęto w szóstym wieku. Dokładną datę budowy kaplicy w północnej części, jak też samej bazyliki trudno oznaczyć, lecz są poszlaki, że bazylika jest starsza od kaplic na południowej stronie; co więcej, przyszliśmy do przekonania, że bazylika stała już w Siaghah w piątym wieku naszej ery, i że ten właśnie kościół zwiedził Piotr Iberyjczyk ze swymi uczniami w owym wieku; pisał on później o nim jako o „wielkim kościele", poświęconym ku czci Mojżesza.

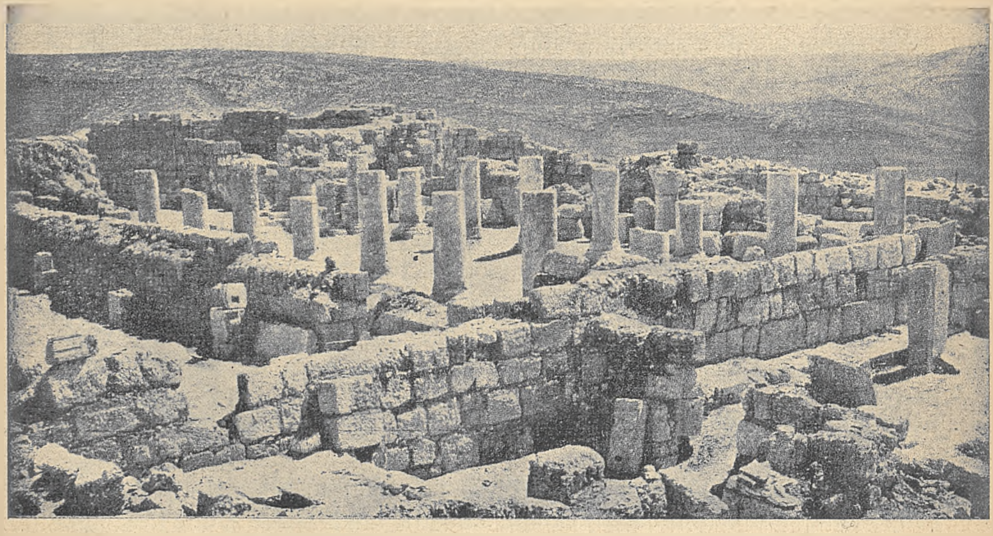
Pod prezbiterium i zakrystią tego „wielkiego kościoła" odkryto także w roku 1933 ślady jeszcze starszej budowy. W roku 1935 wyprawa do Siaghah miała na celu zbadanie tego budynku pod „wielkim kościołem".

„Mały kościół" na górze Nebo.

Po usunięciu wszystkich gruzów wokoło bazyliki aż do żywego kamienia, odkryliśmy pod „wielkim kościołem" mury dawniejszej budowy, które się zachowały. Kamień, z którego postawiono ów starszy kościół, różni się od kamienia w „wielkim kościele"; jest twardszy, inaczej ciosany i w większe sztuki.

W „wielkim kościele“ nowe kamienie są starannie i na gładko krzesane, oprócz tych, rozumie się, które wzięto ze starej budowli. Niektóre części muru dolnej budowy, stoją aż po gzyms, reszta kamieni porzucona była wokoło murów nowego kościoła. Starannie oglądaliśmy każdy kamień i znaleźliśmy dwa z napisami, inne zaś z rzeźbionymi ozdobami. Jeden napis, w greckim języku, nie uszkodzony i czytelny, a zaczynający się od dwu krzyżyków, znaleziono w rogu gładko szlifowanego kamienia. W tłumaczeniu napis ten tak brzmi: „Panie, zmiłuj się nade mną, sługą Twoim Janem, który to piszę“. Rzeźbione kamienie widocznie stanowiły szczyt dachu, gzyms i okno. W ozdobach rzeźbiarze często używali krzyża.

Prócz zewnętrznych ozdób starszego budynku, odkryliśmy także wiele szczegołów dotyczących wnętrza, jak kolumny, gzymsy, malowane odłamki tynku, mozaiki i marmury. Wzdłuż muru są rzędy filarów, pojedyńczych lub w parach. Narachowaliśmy najmniej 15 podstaw i głowic, i około 40 kawałków, które składały trzony kolumn. Na wielu kolumnach zachował się jeszcze tynk, na siwo pomalowany. Odłamki tegoż tynku znajdowały się także w gruzach. Niektóre z nich nosiły greckie litery, wypisane ołowiem; na jednym były arabskie litery. Prócz tych 15 kolumn

Ruiny odkopanego na górze Nebo „kościoła Mojżesza“.

odkryto jeszcze około 20 głowic, a większość z nich musiała stanowić część rzeczonego budynku.

Stare Mozaiki i Groby.

Ścienne ozdoby mozaikowe w starszym kościele stanowią jedno z najciekawszych odkryć tego roku. Naturalnie, jest to wszystko bardzo uszkodzone i potłuczone, lecz udało się nam zachować większe kawałki; co nam szczególną radość sprawiło, to fakt, że mogliśmy odtworzyć bordiurę tej mozaiki. Ścianę, na której znajdowała się mozaika, pomalowano na czerwono, i część tego czerwonego tła można jeszcze oglądać. Bordiura składała się z czarnych, fioletowych i zielonych kwadratów.

Znalazły się także liczne odłamki czysto białego marmuru. Na niektórych wyrznięte były greckie litery, które uwydatniała jakaś czarna pasta, wypełniająca wyżłobienia. Pod posadzką, w obrębie starego kościoła odkryliśmy pięć murowanych grobów, zawierających 20 kościotrupów. Dwa z tych grobów są w prezbiterium „ wielkiego kościoła", a trzy poza nim. Grób w pośrodku prezbiterium zawierał jedne tylko szczątki, a także odłamki marmuru; na jednym wycięty był krzyż. Grób bliżej kazalnicy zawierał co najmniej dwa szkielety, żelazny drąg i jakąś monetę. Trzy groby poza prezbiterium zawierały 17 kościotrupów — w środkowym był jeden, a w pobocznych po ośm, jedne na drugich ułożone. W każdym grobie głowy były w zachodniej, a nogi we wschodniej stronie. W środkowym grobie znaleźliśmy ołów wokoło szkieletu, lecz nie przypuszczamy, żeby trumna miała być z ołowiu. W drugich dwu grobach nie było nic prócz kości.

Szczegóły architektury tej starszej budowy przekonały pewnego znawcę archeologii palestyńskiej, że kościół ten datuje się od drugiego wieku naszej ery, a przynajmniej od początku trzeciego wieku; więc odkrycia poczynione w tym roku każą nam się cofnąć kilka wieków wstecz. Że był to budynek o chrześcijańskim nastroju, przynajmniej w ostatnim etapie swego istnienia, świadczą o tym rzeźbione krzyże na ścianie szczytowej i gzymsie, i inne kamienie z rzeźbionymi krzyżami i niezwykłymi napisami.

Jeżeli zestawimy te odkrycia z faktami, zapisanymi w starożytnych literackich zabytkach, znajdujemy wiele punktów zgody. Starszy budynek w Siaghah jest o połowę mniejszy od nowszego kościoła, z piątego wieku. W porównaniu więc możemy na-

zywać jeden „małym“, a drugi „wielkim“. Tak właśnie czynią pisma, które wspominają o zabudowaniach na Nebo (Siaghah). Piotr Iberyjczyk i towarzysze jego, którzy byli na Nebo w piątym wieku, powiadają, że oglądali tam „wielki kościół“; Sylwia zaś, która była na tym miejscu w czwartym wieku, mówi o „małym kościele“. Tak więc te dwie relacje zgadzają się z odkopaliskami. Dokopaliśmy się bowiem do żywego kamienia; pod tym mniejszym kościołem niema śladów żadnej innej struktury, do tego też kościoła na Nebo Sylwia odbyła pielgrzymkę w czwartym wieku, by uczcić wielkiego proroka i prawodawcę Mojżesza.

Klasztory na Nebo.

Wokoło bazyliki na górze Nebo znajdują się ruiny, w których domyślamy się klasztorów, wspomnianych przez owego Piotra. Ruiny na północ od bazyliki odkopaliśmy w tym roku. Przy samej bazylice od strony północnej sali i izb, otaczających małe podwórze, odkryliśmy brukowaną ulicę i ogrodzenie zawalone kamieniami, dachówkami i szkłem z okien kościelnych. Na północ od tego miejsca odkopano 16 budynków, sześć na niższym, a 10 na wyższym poziomie. Pierwsze zdają się być współczesne „małemu kościołowi“, ostatnie zaś muszą się datować z tego samego czasu, co i „wielki kościół“. Mury tych budynków nie są tak mocne jak w kościołach i kaplicach, ale zachowały się w niektórych miejscach do wysokości dziewięciu stóp; znajdują się gdzieniegdzie szafy ścienne, a drzwi prawie wszystkie są od strony północnej. W izbach porzucone zostały liczne sztuki monety i wielka ilość naczyń glinianych. Na uchu jednego takiego dzbana wytłoczony był krzyż; to samo było na lampie. Bizantyjska moneta i charakter naczyń glinianych wykazuje, że okolica ta zamieszkana była w epoce bizantyjskiego cesarstwa.

Inne bizantyjskie placówki w okolicy Siaghah są w Ayun Mousa, Ain Keneiyiseh, Ain Jedid i Mukhaiyet. Członkowie wyprawy zwiedzili je wszystkie.

☞ UWAGA:

Ze słusznych przyczyn na przyszłość sumy złożonej przez Ofiarodawców ogłaszać nie będzie się, ale wymieni się tylko osoby.

Co to jest „Krucjata” czyli Armia Krzyża świętego?

Cel Armii św. Krzyża.

Armia świętego Krzyża ma za cel:

1. Wzmocnienie chrześcijańskiego ducha przez szczególne uwielbianie świętego Krzyża, pod którego sztandarem starożytne pogaństwo zostało pogromione i w którym znaku i nowe pogaństwo pokonane być może.

2. Nieustraszone wyznanie nauki świętego Krzyża słowem i uczynkiem; zwalczanie tej haniebnej słabości, która z bojaźni ludzkiej, z samolubstwa (egoizmu) lub innych nieszlachetnych powodów czyni ustępstwa duchowi niewiary ze szkodą własnego zbawienia duszy.

3. Utrzymanie tych miejsc, które zostały uświęcone przez Boskiego Zbawiciela i Jego Najświętszą Matką, i zdobycie tych świętych miejsc, które się jeszcze znajdują w posiadaniu niewiernych.

4. Dalsze spełnianie posłannictwa Jezusa Chrystusa, a mianowicie: rozkrzewianie naszej wiary świętej w Palestynie, przez zakładanie misyj i szkół.

5. Umoralnienie i wykształcenie krajowców dla chrześcijańskiego i społecznego życia i pożytecznych rzemiosł.

6. Dzieła chrześcijańskiej miłości bliźniego jako to: wspieranie biednych, wdów i sierot w Ziemi świętej.

7. Opieka i ochrona pielgrzymów.

Obowiązki Armii świętego Krzyża.

I. Członkowie tej armii duchownej noszą pod ubraniem na piersi krzyż *), lub medalik poświęcony i przez to sobie wciąż żywo przypominają dobrodziejstwa odkupienia.

II. Gdy wstają z łóżka lub udają się na spoczynek, całują pobożnie ten krzyż, mówiąc: „Kłaniamy Ci się, Panie Jezu Chry-

---

*) Kto nie może krzyża na piersi lekko nosić, uczyni zadość, jeżeli wogóle nosi go przy sobie.

ste, i błogosławimy Tobie, żeś przez Krzyż i mękę Twoją odkupił świat“.

III. Starają się, aby z największym zapałem ogłaszać nauki tego zbawiennego Krzyża, przez całe swe życie. Nie troszcząc się o ludzkie względy, wyznawają oni wiarę bez wstydu i otwarcie stają, jeżeli tego potrzeba, wszelkimi siłami w jej obronie. Owszem pokładają największą sławę w tym, że wobec nieprzyjaciół Krzyża Chrystusowego publicznie, a nawet z niebezpieczeństwem życia dają świadectwo swego wyznania i swojej uszczęśliwiającej wiary za przykładem świętych apostołów, „którzy radośnie szli do wysokiej rady, ponieważ stali się godnymi, dla imienia Jezusa, ponosić obelgi“.

IV. Oni starają się przodować przed innymi dobrym przykładem; w tym celu czuwają najsumienniej:

a) aby przykazania Boskie, jako też i Kościoła także ich podwładni, domownicy, krewni, jak najściślej wypełniali;

b) z troskliwością oddalają od swej rodziny wszystko to, coby zbawieniu duszy mogło przynieść szkodę, jako to: podejrzane znajomości, pisma i dzieła nieprzyjaznego Kościołowi kierunku i t. p.; przeciwnie oni usiłują, aby dla swych współwyznawców dostarczyć dobrych pism i dzieł, jako też według możności dają sami z siebie dobry przykład.

V. Każdy członek poczytuje sobie za zadanie, co rok przynajmniej jednego ze swoich bliźnich pozyskać dla gorliwego wykonywania obowiązku wiary w Jezusa Chrystusa ukrzyżowanego.

VI. Nie tylko Krzyż, ów znak i narzędzie zbawienia naszego, jest dla członków tej armii godnym uwielbienia, lecz także i one wybrane miejsca, w których ludziom zjawiło się zbawienie; dlatego też dążności ich skierowane są ku temu, ażeby te miejsca naszega zbawienia, jako drogocenny skarb katolickiego Kościoła, były napowrót odzyskane, utrzymane i godnie uwielbiane. To starają się oni dwoma środkami osiągnąć; mianowicie modlitwą i ofiarami. Każdy członek odmawia dlatego co piątek każdego miesiąca o godzinie według upodobania wybranej pięć razy: Ojcze nasz..., Zdrowaś Maryja... i Chwała Bogu Ojcu i Synowi.... na cześć pieciu ran Jezusa Chrystusa z dodatkiem: „Kłaniamy Ci się, Panie Jezu Chryste i błogosławimy Tobie, żeś przez Krzyż

i mękę Twoją odkupił świat". Dalej ofiaruje każdy członek corocznie jakiś dobrowolny datek dla potrzeb Ziemi świętej.

VII. Czternastu członków stanowi grupę, której przewodniczy zelator lub zelatorka; ci ostatni przesyłają uzbierane datki po odciągnięciu wydatków do generalnego komisariatu Ziemi św. w Krakowie, klasztor Braci Mniejszych, ul. Reformacka 4.

VIII. Zelatorów, a względne zelatorek, mianuje generalny Komisariat Ziemi świętej i na zgłoszenie wysyła im dyplom zamianowania i do przyjmowania. Listę przyjęcia wypełniają wstępujący członkowie lub zelatorowie, a odpis tejże, przesyła się do Krakowa, oryginał pozostaje w ręku zelatorów.

IX. Jeżeli który z członków opuści świat ten, to zelator, do którego grupy należał, komisariatowi generalnemu to oznajmi, abyśmy mogli dusze zmarłych poruczyć modłom stróżów świętych miejsc i członków tej armii.

Przyjęcie i warunki.

Przyjęcie do armii może nastąpić każdego czasu i potrzeba się udać do generalnego Komisariatu Ziemi świętej, w Krakowie, klasztor Braci Mniejszych, ul. Reformacka 4..

Członkowie armii przyczyniają się corocznie wkładką dla powyższych celów i odmawiają pilnie modlitwy naznaczone; do tego jednak nie są pod grzechem zobowiązani.

Duchowne korzyści.

Papież Pius VI. swą Bullą „Inter cetera" z 31 lipca 1778 roku wszystkich katolików, biorących udział w dziełach pomocy dla Ziemi świętej uczynił uczestnikami:

a) wszystkich Mszy św., odprawianych na miejscach naszego odkupienia (według ostatniego wykazu kustodii Ziemi świętej odprawia się corocznie przeszło 30.000 Mszy świętych za dobrodziejów);

b) wszystkich modlitw, umartwień, dzieł pokuty, uciążliwości i przykrości, pielgrzymek i innych dzieł religijnych, które spełniane bywają tak przez stróżów miejsc świętych, jako też przez wiernych chrześcijan tamże mieszkających i pielgrzymujących;

c) wszystkich tych licznych odpustów, których więcej niż gdziekolwiekbądź indziej na świecie mogą uzyskać tam mieszkający lub tamże pielgrzymujący wierni chrześcijanie.

Szczególne błogosławieństwo dla Armii.

Aby dzieło pomocy dla Ziemi świętej jeszcze więcej podnieść, udzielił Ojciec św. Leon XIII reskryptem świętej kongregacji odpustów z dnia 26 czerwca 1894 roku wszystkim, którzy się rocznym datkiem przyczyniają do utrzymania miejsc świętych w Palestynie, następujące odpusty, które tak samo jak i wyżej wyliczone mogą być ofiarowane za dusze w czyśćcu:

Odpusty zupełne.

1. W uroczystość Bożego Narodzenia.

2. W święto Zmartwychwstania (Wielkanoc) dla wiernych, którzy wyspowiadają się z skruchą i przyjąwszy Komunię świętą, odwiedzą jaki kościół i tamże na intencję Ojca św. się pomodlą.

3. W godzinę śmierci, jeżeli święte Sakramenta przyjmą, albo w razie niemożności przynajmniej najsłodsze Imię Jezus sercem lub ustami wezwą, i przyjmują śmierć cierpliwie z ręki Boskiej, aby zadość uczynić za grzechy swoje.

4. Wszyscy zelatorzy armii, którzy zbierają ofiary dla Ziemi świętej, mogą dostąpić jeszcze zupełnego odpustu:

a) w dzień obrzezania Pańskiego (Nowy rok);

b) w dzień Wniebowzięcia Panny Maryi, pod warunkami, jak wyżej pod 2.

Generalny Komisariat Ziemi świętej
Kraków — Reformacka 4.

Różne wiadomości:

Ostatnia statystyka Zakonu Braci Mniejszych. Według danych statystycznych ogłoszonych przez „Acta Ordinis Fratrum Minorum“, Zakon Braci Mniejszych liczył 4 października 1936 r.: 25.198 zakonników rozmieszczonych w 104 Prowincjach, oraz 13.516 zakonnic-klarysek, zamieszkałych w 610 klasztorach.

Ścisła reguła Trzeciego Zakonu tj. członków żyjących w klasztorach, liczy: 1.185 zakonników i 76.859 zakonnic. Co się tyczy świeckiego Zakonu Trzeciego, to gromadzi on 2.118.628 tercjarzy w 13.639 Kongregacjach. Statystyka ta obejmuje tylko Zakon Trzeci bez uwzględnienia innych pokrewnych zakonów. W ciągu jednego roku Zakon Pierwszy wzrósł o 716 zakonników; a Zakon Trzeci powiększył się o 186.278 członków.

Nowi dostojnicy Zakonu Braci Mniejszych. Jego Świątobliwość Pius XI mianował w listopadzie 1936 roku Ojców: Bertranda Kurtscheid, definitora generalnego i Augustyna Gemelli‘ego, rektora Uniwersytetu w Mediolanie, doradcami Kongregacji Seminariów i Uniwersytetów.

Ojciec Gemelli, Prezes Papieskiej Akademii Nauk. Zreorganizowana przez Jego Świątobliwość Piusa XI Pontyfikalna Akademia Nauk, gromadzi najwybitniejszych uczonych z całego świata. Jedenastu z pośród Akademików otrzymało nagrodę Nobla. Zakon Braci Mniejszych może się poszczycić faktem, iż na czele tej Akademii stoi Przew. Ojciec Gemelli, rektor Uniwersytetu Katolickiego w Mediolanie. Rektor tej Akademii reprezentuje studia: biologiczne, psychologiczne, medecyny, filozofię, apologetykę i teologię, z których zna go cały świat uczony. Jego największym dziełem jest tenże właśnie Uniwersytet, który potrafił tak świetnie zorganizować.

Stulecie Giotta. Rok 1937 jest setną rocznicą wielkiego artysty-malarza Giotta, nieśmiertelnego przez swoje freski w „Sacro Convento“ w Asyżu. Giotto był malarzem na wskroś franciszkańskim, bowiem talent jego realizuje się w sztuce ideał świętego Franciszka. Dodać tu trzeba jeszcze, iż był on wielkim chrześcijaninem, wielkim talentem i że jego trzej synowie byli zakonnikami.

Ubóstwo słownictwa hebrajskiego. Na obradach zebrania intelektualistów w Tel-Aviv, zwrócono uwagę na fenomen niespotykany niemal wśród języków ludzkich a mianowicie, że nowożytny język hebrajski, którym mówią Syjoniści Ziemi świętej, nie posiada odpowiednich wyrazów mających wyrazić dosadnie obelgi i zniewagi jakie rzuca się w gniewie i zapale.

Pomnik nieznanego bohatera. Dziennik „Adifa“ zachęca czytelników do wzniesienia pomnika np. w Belaa lub Beit-Oumrein ku czci „Nieznanego bohatera“ na wzór państw europejskich, które mają swego „Nieznanego Żołnierza“ Wielkiej wojny.

Wiadomości z Palestyny.

Nowy sekretarz Rządu. P. William Denis Batherhill, sekretarz kolonjalny Cypru, został mianowany sekretarzem generalnym Rządu w Palestynie, w miejsce p. Hathorn, który został powołany na stanowisko Rezydenta Zanzibaru.

Zniesienia ograniczeń czasu. Ostatnio zniesiono ograniczenia czasu, do którego ludność mogła przebywać na ulicach. Ograniczenia te zostały wprowadzone na skutek zajść jakie powtórzyły się niedawno w starych dzielnicach miasta. Ludność powitała to zniesienie z radością.

Propaganda żydowska w języku arabskim. Federacja robotników żydowskich w Palestynie zaczęła obecnie wydawać tygodnik w języku arabskim, celem zorientowania tej narodowości co do zamiarów syjonizmu.

Doradcy angielscy. Jak donosi prasa londyńska, a za nią prasa lokalna, Rząd nosi się z zamiarem powołania specjalnych doradców z ramienia Rządu angielskiego, którzy będą dopomagali władzom palestyńskim w wykonywaniu praw i funkcyj komunalnych.

Sprawa wywozu pomarańcz. Dzienniki Jerozolimskie z radością podają wiadomości o wysiłkach podjętych w Londynie przez Wysokiego Komisarza brytyjskiego Artura Wanchoppe, któremu udało się uzyskać zniżenie opłat celnych dla transportu pomarańcz z Palestyny na rynki angielskie.

Sprawa obchodzenia szabatu. W Tel-Avivie, odbyła się konferencja przedstawicieli 33 miast i wsi palestyńskich, mająca na celu uregulowanie święta szabatu dla żydów w Palestynie.

Radio a Grób św. Po raz pierwszy Msza święta pontyfikalna Wielkanocna, celebrowana w Bazylice Grobu świętego, została transmitowana przez radio.

Propaganda arabska. Delegacja z Giamal Bey Husseinim na czele, udała się do Londynu, celem przedstawienia parlamentowi brytyjskiemu swej propagandy narodościowej arabskiej, z okazji otwarcia Izby Gmin.

Uposażenie funkcjonariuszy. Oficjalna gazeta Rządu palestyńskiego opublikowała dekret, na mocy którego, funkcjonariusze mogą przechodzić na emeryturę już w 50 roku życia w miejsce 55.

Nowa droga. Komisja dla Północnej części Palestyny, dokonała otwarcia w tych dniach nowej drogi, łączącej przedmieście żydowskie Hadar-Hacarmel z Caiffą i Górą Karmel.

Rząd angielski zamierza powołać do życia straże, złożone z Arabów i Anglików, pod wodzą oficerów brytyjskich, które to straże miały by na celu pilnowanie granic kraju i uniemożliwienie niedozwolonej imigracji.

Agencja żydowska opublikowała pamiętnik obejmujący jeden tom o 288 stronicach. W publikacji tej podane zostały wszystkie wysiłki żydów i zadania Władzy Zwierzchnej w sprawie utworzenia w Palestynie Narodowej Stolicy izraelickiej.

Park w Tel-Avivie. Ministerstwo Kolonij upoważniło Rząd Jerozolimski do wyasygnowania sumy 50.000 funtów w celu utworzenia parku w Tel-Avivie, ku czci burmistrza M. Dzengoffa.

Lamenty żydowskie. Prasa żydowska nie zaprzestaje narzekać na ustawę, kładącą tamę imigracji żydowskich do Palestyny.

Kapitały w bankach. Kapitały złożone w bankach palestyńskich wzrastają. Według ostatniej statystyki, wkłady te wzrosły z 14 milionów 325 tysięcy funtów, na kwotę wyższą o 130 tysiące w ciągu ostatnich miesięcy.

Wywóz pomarańcz i cytryn. Dotychczas wywieziono w b. roku z Palestyny 7 i pół miliona skrzyń pomarańcz i cytryn, co stanowi, w porównaniu z rokiem ubiegłym, wzrost o 50%.

Niepokój wśród Żydów. Delegacja Rady narodowej udała się do Szefa Rządu, celem ujawnienia niezadowolenia u Żydów z powodu braku bezpieczeństwa w Safed, Tyberjadzie i na obszarach Exdrelonu.

Częściowy spis. Ostatnimi czasy sporządzono częściowy spis ludności, celem ustalenia przybliżonej liczby robotników żydowskich w Palestynie. Naliczono ich dotychczas 110.000.

Życie Mussoliniego, po hebrajsku. Levi Kolitz, wydał w Tel Avivie książkę, życie Mussoliniego, w języku hebrajskim. Obok krótkiej biografii „Duce", dzieło to, zawiera kilka najważniejszych rozmów-przemówień, dających pojęcie o jego ideach, opiniach politycznych, zapatrywaniach socjalnych i ogólnych.

Sprawa portu Jaffa. W zebraniu, jakie odbyło się w sprawie portu Jaffa, wzięli udział przedstawiciele różnych organizacyj narodowych arabskich. Wszyscy delegaci postanowili popierać wszelkimi możliwymi środkami interesy starego portu Jaffa. Żydzi natomiast budują na własny koszt port „Tel Aviv".

Wzrost abonentów radiowych. Licencje radiowe, które w 1935 dochodziły do ogólnej liczby 12.172 wzrosły w chwili obecnej do liczby 20.388, a zatem przyrost w jednym roku osięgnął cyfrę 8.216 licyncyj.

Polemika na temat imigracji. W ciągu 4 ostatnich miesięcy wydano 770 zezwoleń na imigrację dla Żydów. Fakt ten wywołał wiele sprzeciwu ze strony Arabów, którzy absolutnie sprzeciwiają się wjazdowi Żydów do Palestyny. Również i syjoniści okazują niezadowolenie, a to z powodu zbyt szczupłej, według nich, liczby zezwoleń. Jak z tego wynika, władze nie mogą zadowolić ani Żydów, ani Arabów.

Koronacja Jerzego VI. Wiele uroczystości świeckich i kościelnych odbyło się z racji koronacji Jerzego VI w Palestynie. Katolicy urządzili dwie uroczystości, a to nabożeństwa: jedno w kościele Patriar-

chatu łacińskiego, drugie u św. Zbawiciela. Natomiast Arabowie wstrzymali się od wszelkich manifestacyj, celem bojkotowania polityki angielskiej.

Odkrycia archeologiczne. W miejscowości Ghribet Minjetsut, koło jeziora Tyberiadzkiego, ekspedycja niemiecka przeprowadza prace wykopaliskowe, rozpoczęte przez dra Madera w 1932 roku. W trakcie prac odkopano jeden z najstarszych meczetów z epoki arabskiej. Znaleziono przy tym artystyczne mozaiki, doskonale zachowane.

Nadliczbowe oddziały policyjne. Prasa arabska ostro atakuje władze rządowe, które zamierzają przyjąć wielką ilość młodych Żydów, do nadliczbowych oddziałów policji. Prasa ta widzi w decyzji władz, początek armii izraelskiej. Jako przeciwstawieniem temu grozi zmuszeniem rządu na zezwolenie uformowania analogicznej służby w ośrodkach młodzieży muzułmańskiej.

Zamach przeciwko Muftiemu. Przygotowany został zamach na Muftiego Jerozolimy przez Żydów, co wywołało wielkie oburzenie wśród ludności arabskiej.

Sprawa podziału Palestyny. Otwarcie Kongresu w sprawie utworzenia państwa żydowskiego, ujawniło przez usta Grossmanna, iż cały naród żydowski przeciwny jest podziałowi Palestyny, lecz przeciwnie dąży do stworzenia państwa żydowskiego obejmującego nie tylko właściwą Palestynę, lecz i okolice leżące w granicach Transjordanii.

Książę-poetą. Odnosi się to do Emira Abdallaha, pisarza i poety arabskiego, który ostatnio wziął udział w dyskusji literackiej na temat dotyczący stylu i wersyfikacji w języku mahometańskim. Kisążę jest zwolennikiem poezji klasycznej i sprzeciwia się temu kierunkowi w literaturze, który zmierza do form stosowanych przez starożytnych bardów.

Przyszłość kraju. Przegląd angielski p. t. „Great Britain and the East“, który pozostaje w doskonałych stosunkach z Ministerstwem Kolonii zapewnia, że podjęta obecnie przez Rząd londyński polityka będzie stosowana w Palestynie z całą stanowczością, bez względu na ewentualne protesty ze strony arabskiej jak i żydowskiej.

Plaga rozwodów. Według ostatnich statystyk Departamentu dla imigracji, stan proporcjonalny rozwodów między żydami, muzułmanami i chrześcijanami w Palestynie przedstawia się w następujących cyfrach: 509, 150, 16 na tysiąc. W ciągu 1936 na 4.445 małżeństw żydowskich było 2.261 rozwodów, co stanowi 51%.

Stan analfabetów w Palestynie. Stan ten wyraża się w stosunku 85% narodowości. Prasa arabska, komentując ten stan rzeczy zauważa, iż pod koniec wojny światowej, Palestyna i Syria, stanowiące wówczas jedną wspólną prowincję, liczyły 75 do 80% podczas gdy obecnie proporcja ta w Syrii zmalała do 53%, zaś w Palestynie wzrosła do 85% analfabetów.

Transmisje radiowe arabskie. Prasa lokalna donosi, iż Rząd angielski zamierza stworzyć wielką stację radiową dla transmisji religijnych arabskich, celem zrównoważenia propagandy, czynionej w tym języku przez narodowości europejskie na Wschodzie.

Nowa agencja arabska. Dla wzmożenia i rozszerzenia propagandy patriotycznej Arabowie utworzyli w Palestynie nową agencję, pozostającą w stałym porozumieniu z placówkami konsularnymi i z dziennikarzami, celem orientowania ich w sytuacji, dotyczącej różnych ruchów narodowościowych na terenie Ziemi świętej.

Żydzi a hiszpańska wojna domowa. Dziennik syjonistyczny „Davar“ w Tel-Avivie, ogłosił ostatnio listę mocarstw, które dały pomoc rządowi w Walencji, walczącemu przeciwko generałowi Franco. Według tej statystyki, Żydzi palestyńscy zajmują 9-te miejsce, a ich pomoc wyraziła się kwotą 130.000 franków.

Nowa sekta religijna. Odnosi się ona do dwuch Anglików, obozujących na szczycie góry Hebal, gdzie jak twierdzą Arka Przymierza została ukryta. Ich sekta nosi nazwę „Stowarzyszenia prawdziwego prawa“.

Bojkot Libanu. Prasa arabska w Palestynie domaga się od Arabów bojkotowania miejscowości uzdrowiskowych w Libanie, do czasu kiedy ustanie wyraźna sympatia manifestowana publicznie przez arcybiskupa maronickiego w kierunku syjonizmu.

Nowy sekretarz Rządu. P. Battershill przybył już do Jerozolimy i objął funkcje sekretarza generalnego Rządu Zwierzchniego.

Przeciwko podziałowi Palestyny. Najwyższy Komitet arabski, ogłosił manifest, w którym absolutnie wypowiada się przeciwko wszelkim projektom podziału Palestyny, jakie mogłyby być rozważane w Londynie.

Do Palestyny przybył w przejeździe do Indyj Iman meczetu w Berlinie i tu odbył szereg konferencyj z naczelnikami muzułmańskimi na tematy o charakterze dotyczącym cały świat Islamu.

Komunikacja lotnicza z Włochami. Uruchomiona została obecnie stała i regularna komunikacja lotnicza pomiędzy Włochami a Palestyną.

Oświetlenie starego miasta Jerozolimy. Władze miejskie w Jerozolimie zdecydowały się zastąpić lampy naftowe, lampami elektrycznymi, w starych dzielnicach miasta.

O obywatelstwo palestyńskie. Przywódcy ruchu syjonistycznego, podjęli propagandę w kierunku nakłonienia swych współwyznawców do przyjęcia obywatelstwa palestyńskiego. Liczba tych, którzy dotychczas przyjęli obywatelstwo, jest niewielka.

OFIARY NA ZIEMIĘ ŚW. ZŁOŻYLI:

Katarzyna Kowalikowa 2 zł. — Katarzyna Sordelówna 5 zł. — Zel. Zofia Zalewska od czł. 30 zł. — Zel. Wiktoria Skibowa od czł. 14.30zł. — Zel. Maria Leśnik od czł. 20.25 zł. — J. Żmurówna 2 zł. — Zel. Magdalena Wujtowicz od czł. 14.10 zł. — Zel. Maria Fiedor od czł. 50 zł. — Zel. Kazimiera Gruszczyńska od czł. 20 zł. — Piotr Babczyński 2.50 zł. — OO. Cystersi, Mogiła 5 zł. — Franciszka Potempa i śp. Rozalia Wesołowska 60 zł. — Zel. Mogiła Żynda od czł. 5.30 zł. — Maria Mażanka 3 zł. — Agnieszka Szewczykowa z rodz. 20 zł. — Emilia Irczyga 2.50 zł. — Antoni Miętus 1 zł. — dr Władysław Dymek 10 zł. — Zel. Antonina Kassolikówna od czł. 30 zł. — Zel. Anna Litwinówna od czł. 20 zł. — Władysław hr. Wolański 20 zł. — Anna Zamayska 5 zł. — Paweł Swoboda 4 zł. — E. G. Jakób 3 zł. — Zel. E. Waller od czł. 22 zł. — Waleria Dąbrowska 3.50 zł. — Franciszek Połeć 1.20 zł. — Jan Cygan 7 zł. — Marianna Krzyżan 6 zł. — Zel. Agata Wzorkówna od czł. 31.50 zł. — Zel. Helena Walaszek od czł. 5 zł. — Rozalia Michalec 2 zł. — Ojcowie Bonifratrzy, Marysin 6 zł. — Zel. Franciszek Pawlonka od czł. 8.50 zł. — Jan Sajak 5 zł. — Czł. wiecz. rodz. Zborek 102 zł. — Maria Serwinówna 4 zł. — Maria Gramschówna 5 zł. — Zel. Jadwiga Panawo od czł. 6.50 zł. — Zel. Magdalena Kochanek od czł. 80 zł. — Józef Wołkowicz 1 zł. — Zel. Franciszka Leśmiewska od czł. 172 zł. — Salomea Preisówna 2 zł. — Wincenty Tomal 2 zł. — Zel. Waleria Wojciuch od czł. 19.80 zł. — Br. Benedykt, Stępień 5 zł. — Zel. Maria Krausówna od czł. 33 zł. — Zofia Gardulska 3 zł. — Czł. wiecz. Antoni Kasperek i Maria Czekalska 6 zł. — Józefa Krupska 3 zł. — Marta Zarodowa 3 zł. — Urząd parafialny, Jabłonków od czł. 20 zł. — Kazimierz Chmiel 2 zł. — P. Ks. Wł. Chrapla od czł. 12 zł. — Zel. Klemens Kołodziej od czł. 22 zł. — Jan Juszczak 5 zł. — Józef Kubal 3 zł. — Maria Kubicka 5 zł. — Katarzyna Treblowa 1 zł. — Anna Panuś 2 zł. — Anna Holewianka 3 zł. — Izabella Dudzi 30 zł. — Stanisław Rosenbeiger 60 gr. — Franciszka Golec 3 zł. — Wanda Staśkówna 6 zł. — Zel. Karol Soballa 38 zł. — Stanisława Drabczyńska 2.50 zł. — Zel. Jan Dobija od czł. 10 zł. — Zel. Ignacy Daiczmanek od czł. 30.20 zł. — Zel. Józef Halak od czł. 36 zł. — Zel. Antonina Maciejewska od czł. 20 zł. — Zel. Józef Ferdyn od czł. 5 zł. — Zofia Walczak 6 zł. — Zel. Helena Zamoyska od czł. 22.50 zł. — P. Ks. Barra 5 zł. — Zel. Maria Bernau od czł. 20 zł. — Zel. Ewa Przybyszewska od czł. 5 zł. — Zel. Ludwik Mendela od czł. 10 zł. — Czł. wiecz. Emilia Zmaczyńska 50 zł. — Zel. Pelagia Łukówna od czł. 26.60 zł. — Zel. Katarzyna Rosadówna od czł. 30 zł. — Zel. Anna Miś od czł. 10 zł. — Zel. Maria Grzesiakówna od czł. 51 zł. — Zel. Jadwiga Wildner od czł. 29 zł. — Maria Wismontowa 5 zł. — Bazyli Buczek 10 zł. — Aniela Sowiankt 2 zł. — Zel. Falkowska Aleksandra od czł. 10 zł. — Zel. Filistowiczowa Leokadia od czł. 9 zł. — Matylda Buchcik 5 zł. — Zel. Bronisława Gajda od czł. 14 zł. — Anna Duda 1 zł. — Tekla Rybarska 3 zł. — Zel. Ludwika Kowszel od czł. 3 zł. — Ludwika Maziarz 17 zł. — Karolina Kinel 5 zł. — dr Emil Dworzański 16 zł. — Józefa Prechitko 4 zł. — Zel. Władysława Mackiewiczowa od

czł. 10.30 zł. — Zel. Aniela Ogar od czł. 13.15 zł. — Zel. P. Ks. Zenon Suchoński od czł. 29.40 zł. — Zel. Katarzyna Ziober od czł. 9.70 zł. — Anna Reczyńska 2 zł. — Jan Kukuczka 5 zł. — Zel. Józefa Eichhorstowa od czł. 6.85 zł. — Zel. Józef Morzyniec od czł. 68.50 zł. — Zel. Weronika Szumowska od czł. 11 zł. — Zofia Stępień 2.30 zł. — Zel. Józefa Kominowska od czł. 18 zł. — Antoni Socha 6 zł. — Zel. Kazimiera Gruszczyńska od czł. 25 zł. — Br. Dydak Augustynowicz 4 zł. — Zel. Agnieszka Planiczka od czł. 8 zł. — Katarzyna Kozianka 9.50 zł. — Anna Gębkowa 2 zł. — Joanna Szych 2 zł. — Zel. Franciszka Sztafińska od czł. 22 zł. — E. Konracka 7.50 zł. — Zel. Marianna Omyła od czł. 8 zł. — Wojciech Wajda 2 zł. — Zel. Marta Kieloch od czł. 17.50 zł. — Zel. Maria Reisnerówna od czł. 50.30 — Najprzew. Kuria Biskupia, Pińsk 1057.60 zł. — Zel. Zofia Jurgielewiczówna od czł. 4 zł. — Br. Dydak 2.50 zł. — Zel. Maria Starbała od czł. 10 zł. — Elżbieta Pośpiech 2.50 zł. — Zel. Jerzy Drzewiecki od czł. 17.10 zł. — Zel. Florentyna Termińska od czł. 30 zł. — Zel. Katarzyna Nowak od czł. 4.77 zł. — Maria Nowak 2 zł. — Marianna Mackiewiczowa 2.10 zł. — Zel. Anna Góralikowa od czł. 15 zł. — Zel. Katarzyna Nowak od czł. 20.50 zł. — Zel. Maria Banasiowa od czł. 17 zł. — Zel. Wiktoria Mączkowa od czł. 14 zł. — Zel. Apolonia Ruskowa od czł. 13 zł. — Zel. Maria Sierciarzowa od czł. 6.50 zł. — Zm. czł. wiecz. Elżbieta Kramarczykowa 50 zł. — Zel. Wiktoria Rajca od czł. 10.50 zł. — Zel. Antonina Majewska od czł. 21.50 zł. — Zel. Ewa Łomania od czł. 80 zł. — Zel. Maria Mendyk od czł. 54 zł. — Zel. Helena Kuleszanka od czł. 67 zł. — Najprzew. Kuria Biskupia, Łomża 1800 zł. — Czł. wiecz. zm. Piotr Szczygieł 100 zł. — Zel. Stefan Mateja od czł. 20 zł. — Zel. Zofia Jurgielewiczowa od czł. 35 zł. — Zel. Aniela Bednarczuk od czł. 32 zł. — Józef Wróbel 2 zł. — Franiszek Leśniewski 5 zł. — Franciszek Jesionowski 5 zł. — Zel. Józef Halak od czł. 12 zł. — Dominika Lisowska 50 zł. — Zel. Antonina Rybarska od czł. 16.50 zł. — Jan Nazarewicz 5 zł. — Zel. Andrzej Murzydło od czł. 8.90 zł.

KOLEKTA WIELKOPIĄTKOWA 1937 r.

OO. Reformaci, Kraków 64.85 zł. — OO. Reformaci, Pilica 13 zł. — OO. Reformaci, Sądowa Wiśnia 15.50 zł. — OO. Reformaci, Lwów 25 zł. — OO. Reformaci, Kazimierz Dolny 5 zł. — OO. Reformaci, Bronowice W. 10.60 zł. — OO. Reformaci, Kraków 40.02 zł. — OO. Bernardyni, Lwów 83 zł. — SS. Sercanki, Kraków 5.25 zł. — SS. Nazaretanki, Kraków 5 zł. — NN. 20 zł. — Urząd Parafialny, Kęty 5 zł. — Urząd Parafialny, Osielec 50 zł. — Urząd Parafialny, Bachowice 4.86 zł. — OO. Reformaci, Wieliczka 24.74 zł. — OO. Reformaci, Stopnica 21.96 zł. — OO. Franciszkanie, Wronki 24.06 zł. — OO. Reformaci, Włocławek 62.20 zł. — OO. Reformaci, Pińczów 15.65 zł. — OO. Reformaci, Konin 25 zł. — OO. Franciszkanie, Osieczna 8.50 zł. — OO. Bonifratrzy, Kraków 16.10 zł. — OO. Reformaci, Przemyśl 40 zł. — OO. Franciszkanie, Kobylin 33.33 zł. — Kalwaria OO. Franciszkanów, Pakość 13.75 zł. — OO.

Bernardyni, Dukla 10 zł. — Urząd parafialny, Libiąż 15 zł. — OO. Reformaci Chełm Lub. 20 zł. — OO. Bernardyni, Leżajsk 76.10 zł. — OO. Reformaci, Rawa Ruska 13.05 zł. — Urząd parafialny, Hecznarowice 14 zł. — OO. Franciszkanie, Chocz 6 zł. — OO. Franciszkanie, Panewnik (Katowice) 84.20 zł. — OO. Reformaci, Kęty 25 zł. — OO. Franciszkanie, Miejska Górka 9 zł. — SS. Franciszkanki, Zakliczyn 15 zł. — OO. Reformaci, Zakliczyn 15.20 zł. — OO. Bernardyni, Tarnów 28.55 zł.

Wszystkim Szanownym Ofiarodawcom składamy serdeczne „Bóg zapłać".

ZMARLI CZŁONKOWIE ZIEMI ŚW.

A dusze ich i dusze wszystkich wiernych zmarłych, przez miłosierdzie Boże niech odpoczywają w pokoju!

Jan Nogal, Józefa Nogal, Franciszka Motyka, Antonina Nowicka, Anna Werberg, Anna Rżepa, Anna Ciereszko, Jan Dubiel, Aniela Batko, Weronika Pirok, Anna Wacławiak, Helena Janowska, Piotr Mucha, Maria Piekarczyk, Józefa Iżycka, Antonina Jasień, Kazimiera Dubowiak, Eleonora Chmielina, Maria Tomczyk, Julia Pitańska, Maria Wielgus, Maria Sudut, Zofia Kocot, Franciszka Biska, Salomea Bielówna, Sebastian Sołek, Piotr Szczygieł, Józefa Łupacz, Mateusz Kieryś, Konstancja Janicka, Marianna Krzyszkowska.

Wykaz odpustów zupełnych, których dostąpić mogą członkowie Armii świętego Krzyża przy zwykłych warunkach: w uroczystość Bożego Narodzenia, w Zmartwychwstanie Pańskie (Wielkanoc) i w godzinie śmierci. Zelatorzy Armii świętego Krzyża dostępują jeszcze w Nowy Rok i w uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny. Noszący zaś dewocjonalia poświęcone w Ziemi świętej dostępują odpustu zupełnego w uroczystość Pana Jezusa, Najświętszej Maryi Panny i Świętych Apostołów. Odpustu 7 lat i 7 kwadragen dostępują, jeżeli odmówią 5 razy Ojcze nasz, 5 razy Zdrowaś Maryjo i 5 Chwała Ojcu na cześć pięciu ran Pana Jezusa.

Adres Komisariatu Ziemi świętej, oraz
Redakcja „Głosu Ziemi św.“:

O. Anatol Pytlik

w Krakowie, ulica Reformacka Nr. 4.

Za pozwoleniem Władzy Duchownej i Diecezjalnej.